

HANDREIKING VOOR GEMEENTEN

T
R
O
K
T
E
H
N
I

Een Kies&Co kindervijkraad is een democratisch platform voor kinderen van groep 6, 7 en 8 van de basisschool. In wijken waar kinderen opgroeien in schaarste vormt de kindervijkraad een unieke partner voor beroepskrachten.

Een kindervijkraad werkt aan plannen waarover alle kinderen hebben gestemd. Elk jaar neemt een volgende kindervijkraad het stokje over.

Samen met beroepskrachten kunnen kinderen hun plannen realiseren. Een lokaal coördinator vormt het ijkpunt voor het opbouwen en onderhouden van al deze contacten.

Een kindervijkraad start met de definitie van 'de wijk'. Want naast de gemeentelijke wijkindeling kent een wijk ook 'natuurlijke' en praktische grenzen.

Een Kies&Co kindervijkraad is een integraal instrument voor basisscholen om leerlingen de combinatie van kennis en vaardigheden te bieden, conform de leerdoelen van de nieuwe wet voor burgerschapsonderwijs.

EEN KIES&CO KINDERWIJKRAAD IS

EEN UNIEKE PARTNER IN HET SOCIAAL DOMEIN

Een Kies&Co kinderkwadrad biedt kinderen een platform om vaardigheden te oefenen die ze in hun dagelijkse leven moeilijk zelf kunnen ontwikkelen.

Een kinderkwadrad is een democratisch platform voor kinderen van groep 6, 7 en 8 van de basisschool die bij elkaar in de buurt wonen. Voor kinderen vormt de wijk hun primaire leefomgeving: ze wonen er, hun vriendjes en vriendinnetjes wonen en spelen er en ze gaan er samen naar school. Voor kinderen die opgroeien in kwetsbare wijken geldt dit nog veel sterker. Ze komen hun eigen omgeving vaak niet uit, laat staan hun eigen gemeente. Geld voor vervoer (van fiets, tot trein) moet concurreren met zaken die veel belangrijker zijn, zoals eten en kleding.

Kinderen groeien op in schaarste vanwege armoede in het gezin of in de omgeving. Omgevingsarmoede ontstaat in gebieden die worstelen met krimp en de daarmee gepaard gaande economische, sociale en maatschappelijke verarming van de gemeenschap. De contactarmoede die daarmee gepaard gaat zet kinderen in toenemende mate op achterstand in een samenleving waarvan de complexiteit en onoverzichtelijkheid in hoog tempo toenemen.

Een Kies&Co kinderkwadrad is een unieke partner voor iedereen die de situatie van kinderen wil verbeteren, voor nu en voor hun toekomst.

Kies&Co is een netwerk van mensen en organisaties dat zich inzet voor kinderkwadraden, in het bijzonder in wijken waar kinderen opgroeien in schaarste. Schaarste creeert omstandigheden die kinderen niet makkelijk zelf kunnen ontgroeien, zeker niet in wijken waar mensen van generatie op generatie wonen. Zo wordt armoede 'erfelijk', meedoen aan de samenleving een worsteling en democratie een ver-van-mijn-bed-show.

HET GAT TUSSEN 3 EN 30

Wetenschappers hebben aangetoond dat zelfs in een samenleving die streeft naar gelijkheid, de ongelijkheid al heel snel groter kan worden. Stel je een knikkerspel voor: de ene speler start met 3 knikkers, de andere speler start met 30 knikkers. Zelfs als beide spelers even goed zijn in het knikkerspel heeft degene met 30 knikkers bij voorbaat 10 keer meer kans om te winnen dan degene met 3 knikkers. En bij elke winst wordt het gat tussen beiden groter.

Het gebrek aan kansen om die vaardigheden van jongs af aan te leren beperkt niet alleen de ontwikkeling van tactische vaardigheden, maar ook de strategische vermogens die nodig zijn om volwaardig mee te kunnen draaien in een samenleving die steeds complexer wordt.

Uit tien jaar Kies&Co kinderkwadraden blijkt dat kinderen die opgroeien in schaarse omstandigheden niet alleen goed weten wat er speelt in hun wijk, maar ook met plannen en oplossingen komen die vaak nuchter en praktisch zijn.

3 Wederkerigheid

Deelnemen aan de samenleving, talenten ontplooiën en je inzetten, ook voor anderen. Want juist met het delen van persoonlijke ervaringen kun je andere mensen ook weer verder helpen.

2 Vertrouwen

Als je jezelf veilig kunt voelen, is de volgende stap dat je een waardvolle deelnemer van de gemeenschap kan zijn, gewoon zoals je bent.

1 Veiligheid

Zonder veiligheid kun je alleen maar denken aan de dag van morgen. Je komt amper toe aan jezelf, laat staan aan elkaar.

De minimale condities waaronder fundamentele maatschappelijke vaardigheden tot bloei kunnen komen.

Contactarmoede betekent een structureel gebrek aan een breed sociaal netwerk

EEN KINDERWIJKRAAD WERKT AAN PLANNEN

WAAR ALLE KINDEREN OP GESTEMD HEBBEN

Op hun website laten kinderradien zien welke plannen ze allemaal realiseren. Zie www.kinderwijkraad.nl.

Een kinderradi biedt kinderen de kans om zelf plannen te ontwikkelen voor zaken die zij belangrijk vinden voor hun buurt. Om hun plannen te realiseren, bouwen de kinderen een eigen netwerk van organisaties en mensen waarmee zij zelf contact onderhouden. Kinderen van deze leeftijd doen zo belangrijke persoonlijke ervaringen op: de moed hebben om contacten te leggen, vragen te stellen en te onderhandelen over zaken die zij belangrijk vinden, voor zichzelf en voor iedereen om zich heen.

Een kinderradi start elk jaar met democratielessen op school. Daar maken alle kinderen van groep 6, 7 en 8 plannen voor de wijk en stemmen ze voor een top-3 van meest belangrijke plannen. Dat kunnen plannen zijn met een eenmalig karakter, maar de meeste plannen richten zich op structurele verbeteringen in de wijk. Elk jaar start een nieuwe kinderradi die de draad weer oppakt van de kinderradi van het jaar ervoor. Zo lukt het kinderen om plannen te realiseren waaraan soms wel twee tot vijf jaar gewerkt wordt. En ze ervaren dat samenwerken, overleggen, onderhandelen en compromissen sluiten tot goede resultaten kan leiden waaraan iedereen een bijdrage kan leveren.

In een Kies&Co kinderradi werken kinderen van plan naar resultaat, samen met mensen en organisaties die daar expertise en middelen voor hebben.

BEKIJK HET FILMPJE VAN ROMAISA

Romaisa Salem uit Roermond heeft drie jaar meegedaan aan de kinderradi.

2,5 JAAR
NATUURTUIN
LEYSTAD
BEKIJK

5 JAAR
GAMEHAL
LEEWARDEN
BEKIJK

2 JAAR
LOESJES
SITTARD
BEKIJK

Elk jaar neemt de volgende kinderradi het stokje over

SAMEN MET BEROEPSKRACHTEN

Samenwerking met Kies&Co kinderraden is waardevol voor de kinderen en voor de beroepskrachten.

Kies&Co kinderraden hebben raakvlakken met een heel palet aan beleidsterreinen: van burgerschapsonderwijs, positieve gezondheid, pedagogisch klimaat tot krimpproblematiek en (gebrek aan) toekomstperspectief van kinderen. Gemeenten kunnen een sleutelrol spelen bij de start en verduurzaming van een kinderraad, net als diverse andere beroepskrachten die in belangrijke mate kunnen bijdragen aan een duurzaam bestaan van een kinderraad. Niet alleen in het belang van de kinderen zelf, maar ook in het belang van het realiseren van hun eigen (beleids)doelstellingen.

SCHOLEN

De komst van de kinderraad in de wijk betekent dat kinderen van groep 6, 7 en 8 vanaf dat moment elk jaar democratieles krijgen op school. De democratielessen voldoen aan de leerdoelen burgerschapsonderwijs. Met een Kies&Co kinderraad bieden scholen het hele pakket van burgerschapsonderwijs, van theorie tot praktijk. Scholen hebben zo een wederkerige relatie met de kinderraad: via de scholen worden alle kinderen in de wijk bereikt, via de kinderraad dekken scholen hun leerdoelen af.

ZORG & WELZIJN

Beroepskrachten beschikken over expertise en netwerken van organisaties die de kinderraad met raad en daad kunnen bijstaan. Tegelijkertijd komen tijdens bijeenkomsten van de kinderraad situaties thuis en overige persoonlijke omstandigheden van de kinderen op tafel. De kinderraad vormt zo een signaalpost voor interventies voor beroepskrachten in het sociaal domein.

WONINGBOUWCORPORATIES

De rol van woningbouwcorporaties is aan het verschuiven. De regie over wonen schuift steeds meer naar de bewoners zelf, de focus van corporaties schuift van woning naar woonomgeving. Voor medewerkers van woningbouwcorporaties betekent dit: ontwikkelingen vroegtijdig signaleren, voortstuwen van de eigen regie van bewoners en aanhaken op de sociale dynamiek tussen mensen onderling. Daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen.

GEMEENTE - BESTUUR - POLITIEK

De kinderraad krijgt elk jaar een nieuwe samenstelling en wordt elk jaar opnieuw geïnstalleerd door een of meerdere wethouders met jeugd, armoede, leefbaarheid, wijkenaanpak en andere domeinen in hun portefeuille.

Gaandeweg het jaar kunnen diverse ambtenaren betrokken raken bij plannen vanuit de kinderraad en zijn er contacten met gemeenteraadsleden. Al deze contacten zijn voor de kinderraad belangrijk voor het realiseren van hun plannen. Het kan tegelijkertijd veel tijd kosten en de effectiviteit van de kinderraad beperken. De kinderraad komt immers maar 1x per week bij elkaar.

Bestuurlijke en politieke samenwerking met de kinderraad is meest gebaat bij plan-gerelateerde contacten waarbij de plannen van de kinderen centraal staan. De kinderraad kan zo zelf goed voortgang maken en tevens input leveren aan bestuurlijke en politieke vraagstukken.

Kinderraden werken op diverse beleidsterreinen aan langetermijnplannen. Dit heeft intersectorale effecten voor de gemeente. Met een centraal contactpersoon vanuit de gemeente kunnen plannen en beleid op verschillende terreinen worden afgestemd.

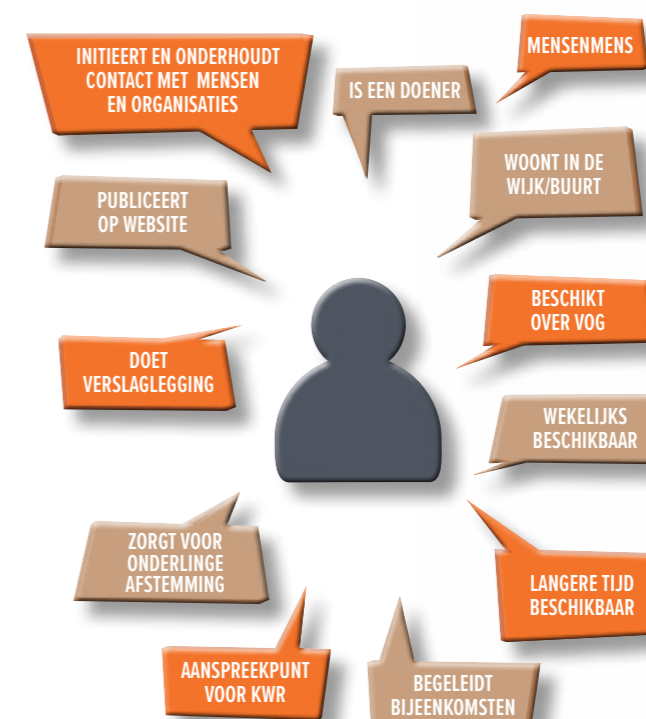
KUNNEN KINDEREN HUN PLANNEN REALISEREN

De Kies&Co methodiek gaat uit van 'ervarend leren', dat wil zeggen: niet praten maar (zelf) doen! Zo'n aanpak kan alleen maar werken door nauwe samenwerking met mensen en organisaties in de wijk en in de gemeente. Resultaten worden echter niet gerealiseerd door een 'aanpak' maar door het dagelijks handelen van mensen en organisaties in de wijk. Beroepskrachten nemen een bijzondere positie in. Zij beschikken over doorzettingsmacht: bevoegdheden om ideeën daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken. Verkeersveiligheid in de wijk vergroten bijvoorbeeld, dat kunnen kinderen niet zelf. Maar in samenwerking met VVN en politie kunnen kinderen bewustwordingscampagnes onder buurtbewoners naar een heel ander niveau tillen. En aan de hand van knelpunten-analyses kunnen infrastructurele verbeteringen worden gerealiseerd op gevaarlijke plekken die door volwassenen niet altijd als zodanig worden onderkend.

De lokaal coördinator is voor de kinderen een vertrouwd gezicht en voor alle overige betrokkenen een ankerpunt voor duurzame samenwerking.

Werken vanuit de eigen leefwereld van de kinderen zorgt voor stevige wortels van de kinderraad in de wijk. Daar zijn vertrouwde gezichten voor nodig en continuïteit in de betrokkenheid van diverse mensen en organisaties. Een lokaal coördinator vormt het ijkpunt voor het opbouwen en onderhouden van al deze contacten. Die contacten zijn nodig voor de plannen, maar ze kosten ook veel tijd en aandacht. Een lokaal coördinator waarborgt dat alle contacten van de kinderraad in het licht blijven staan van plannen die de kinderen zelf belangrijk vinden voor hun wijk. Dat is immers de opdracht die de kinderraad van alle kinderen uit de wijk heeft gekregen.

De rol van de lokaal coördinator

EEN KINDERWIJKRAAD START

MET DE DEFINITIE VAN 'DE WIJK'

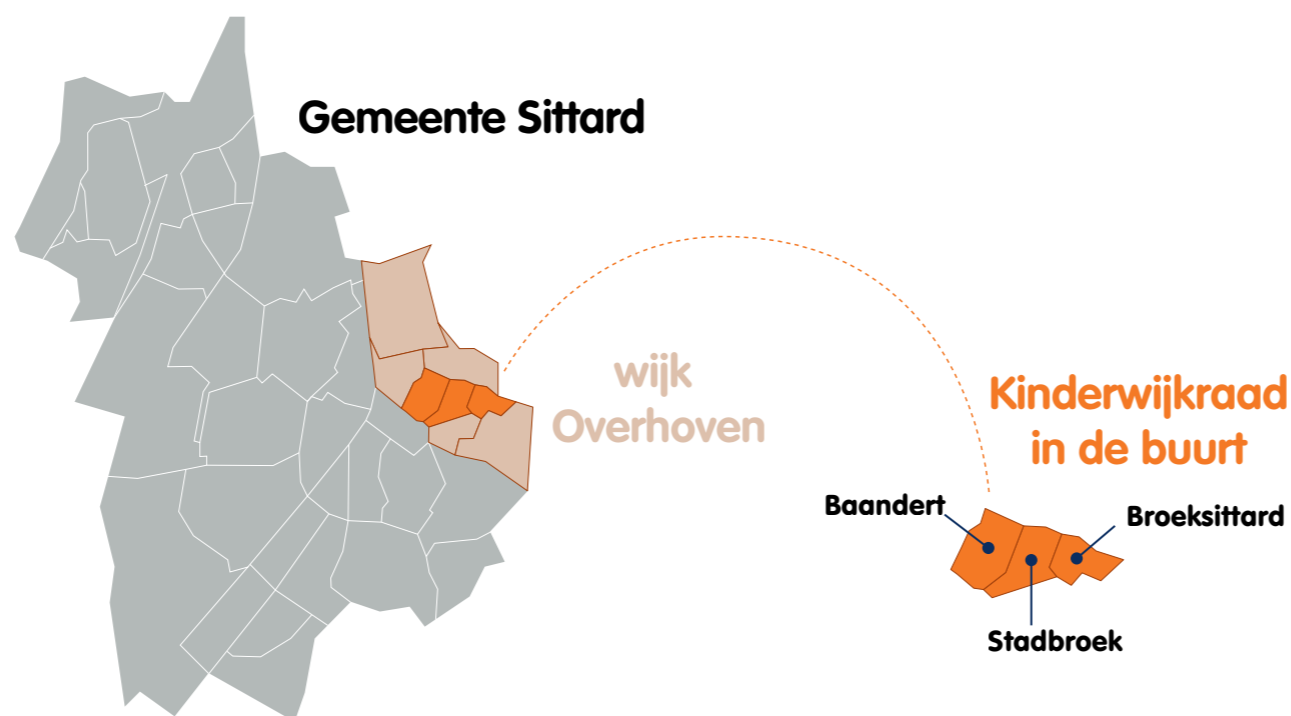
De Kies&Co
Routeplanner
helpt starters
op weg naar een
kinderwijkraad.

Iedereen kan het initiatief nemen om een kinderkwijkraad te starten: kinderen zelf, bewoners, een school, de gemeente, de welzijnsorganisatie, een woningbouwcorporatie, de wijk- of dorpsraad.

Een kinderkwijkraad is een bovenschoolse en naschoolse activiteit. De kinderen komen wekelijks na school bij elkaar op een vaste locatie in de wijk. Ze hebben de hele dag op school gezeten en zullen wat ruimte nodig hebben om hun energie kwijt te kunnen. Daarnaast onderneemt de kinderkwijkraad verschillende soorten activiteiten zoals dingen uitzoeken op internet, een maquette maken, op bezoek gaan en bezoek ontvangen. Dit stelt de nodige eisen aan de locatie, de faciliteiten en de manier waarop de kinderen begeleid worden. Alle kinderen in de wijk moeten informatie kunnen krijgen over de kinderkwijkraad.

De eerste vraag is:

Hoe kunnen alle kinderen bereikt worden? Veel scholen hebben een brede functie in de wijk en zijn daarmee een 'natuurlijke' partner voor een kinderkwijkraad, maar niet per se de plek waar de kinderkwijkraad het hele jaar door elke week bij elkaar komt. De kinderkwijkraad is een naschoolse en bovenschoolse activiteit, een neutrale locatie in de wijk past daar het beste bij.

Een kinderkwijkraad is een raad die gevormd wordt uit alle kinderen die in een wijk wonen. Over de definitie van een wijk kan verschillend worden gedacht. Ten behoeve van gemeentelijk beleid hebben gemeenten hun stad in wijken ingedeeld waar alle voorzieningen op afgestemd zijn. De gemeentelijke wijkindeling is daarmee een goed aanknopingspunt om de omvang van de wijk vast te stellen. Maar niet het enige aanknopingspunt want een wijk kent ook 'natuurlijke grenzen'. Het komt voor dat de gemeente een bepaalde wijkindeling hanteert, maar bewoners in die wijk geen natuurlijke klik met elkaar voelen. Ook kan het zijn dat een grote weg de wijk doorklieft of dat een park buurten van elkaar scheidt. Kinderen mogen niet altijd zo'n weg oversteken of aan de andere kant van een park komen. Deze 'natuurlijke' en 'praktische' grenzen zijn mede bepalend voor de 'wijk'grens van een kinderkwijkraad.

OVER VOORZIENINGEN EN FINANCIERING

Een kinderkwijkraad heeft zelf geen verdienmodel. De kinderen hebben zelf geen middelen om een kinderkwijkraad te organiseren: geen geld, geen overschot aan spullen om in te zetten, zoals computers of printers, geen huis of andere middelen om een kinderkwijkraadbijeenkomst te organiseren en hun ouders ook niet. De kinderkwijkraad heeft daar externe financiering voor nodig. Voor plannen kunnen sponsors worden gevonden, maar vaste lasten zijn een stuk lastiger om structureel te financieren. Een locatie, zelfs een lokaal buurthuis, vraagt huur en begeleiders moeten betaald worden. Los van wie de uitvoering voor zijn of haar rekening neemt, de kosten zullen altijd ergens vallen. Kies&Co kinderkwijkraden hebben raakvlakken met diverse beleidsterreinen. Door structurele samenwerking met institutionele partners kan een kinderkwijkraad onderdeel uitmaken van lopende budgetten in het sociaal domein.

Een kinderkwijkraad
heeft geen eigen
verdienmodel

Kies&Co
kinderkwijkraden
hebben raakvlakken
met diverse
beleidsterreinen.
Door structurele
samenwerking
met institutionele
partners kan een
kinderkwijkraad
onderdeel
uitmaken van
lopende
budgetten in
het sociaal
domein.

Diverse organisaties kunnen de kinderkwijkraad ondersteunen bij het vinden van een locatie en overige faciliteiten. Een lokaal coördinator kan in de voorbereidende fase al een belangrijke rol spelen.

WIE ZAAIT

ZAL OOGSTEN

Een duurzame kinderkwiraad betekent: een toekomstvaste inbedding van de kinderkwiraad onder alle partners in de wijk.

Kinderen zien en weten veel van wat er in hun wijk gebeurt, maar moeten die ontwikkelingen vaak passief ondergaan. Met een kinderkwiraad krijgen kinderen de kans zelf plannen te maken voor de wijk en die samen te realiseren. Een onontbeerlijke ontwikkeling in een wereld waarin het verschil tussen arm en rijk alleen maar verder toeneemt. Een kinderkwiraad kan de financiële armoede van gezinnen niet oplossen, maar kan wel de contactarmoede die daarmee gepaard gaat doorbreken.

Kinderen doen van jongs af aan de ervaring op dat gezamenlijke inzet loont.

In de tien jaar dat Kies&Co bestaat, hebben we geleerd dat een kinderkwiraad kinderen samenbrengt in wijken waar mensen soms met de rug naar elkaar toe staan. Kinderen tussen wie in de dagelijkse praktijk veel afstand bestaat, werken het hele schooljaar met elkaar samen. Zo doen kinderen van jongs af aan de ervaring op dat gezamenlijke inzet loont.

Met een kinderkwiraad leren kinderen hoe ze hun wijk kunnen verbeteren door overleg en samenwerking. Dat heeft ook een positief effect op de ouders en biedt een impuls voor de wijk en voor de samenleving als geheel.

DEMOCRATIE MOET JE DOEN

Tijdens de democratielessen op school krijgen kinderen kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en in de rest van het schooljaar ontwikkelen kinderen door de kinderkwiraad sociale en maatschappelijke competenties conform de leerdoelen van het burgerschapsonderwijs, niet zozeer door kennis te nemen van de theorie van de democratie, maar door democratie zelf, in hun eigen wijk, in praktijk te brengen. Ze leren wat democratie is door democratie te *doen*.

In 2021 krijgt het burgerschapsonderwijs een flinke impuls. Dan treedt een nieuw wetsvoorstel 'Verduidelijking burgerschap in het funderende onderwijs' in werking. In deze nieuwe wet wordt vastgelegd dat scholen hun leerlingen kennis moeten bijbrengen over de democratische rechtsstaat en dat zij een oefenplaats moeten zijn voor de ontwikkeling van democratische vaardigheden. Een Kies&Co kinderkwiraad biedt basisscholen een integraal instrument om hun leerlingen die combinatie van kennis en vaardigheden te bieden.

De nieuwe kerndoelen en eindtermen worden, voordat ze wettelijk worden vastgelegd, eerst getoetst in pilots, om te bezien of ze goed werken in de klas en recht doen aan de doelstellingen van het curriculumtraject. Basisschool De Zonnewijzer in Roermond is een van de basisscholen die in aanmerking komt voor een van de pilotscholen. De Kies&Co democratielessen en de kinderkwiraad vormen daar sinds drie jaar de basis van het burgerschapsonderwijs voor groepen 6, 7 en 8.

WAT IS ER NODIG OM EEN KINDERKWIRAAD IN TE RICHTEN?

Het nieuwe curriculum zal scholen aanzetten om anders invulling te geven aan het domein burgerschapsonderwijs. Naast de kennis van democratische begrippen zullen er ook vaardigheden moeten worden ontwikkeld. Dit zal voor scholen een uitdagende klus worden waarbij ze ondersteuning nodig hebben. De school zal immers een centrale rol spelen bij de organisatie van de kinderkwiraad, maar het moet ook ingebed worden in de democratische samenleving rondom de school; ketenpartners, ouders en overige wijkpartners. Het is belangrijk hier onderling met elkaar over in gesprek te gaan.

Scholen kunnen ondersteuning nodig hebben van:

- externe docenten voor (ondersteuning bij) de democratielessen;
- externe partners voor de boven- en na-schoolse organisatie en coördinatie;
- een lokaal coördinator voor de noodzakelijke lokale inbedding van de kinderkwiraad;
- een landelijk netwerk voor uitwisseling en intervisie.

Democratie moet je leren

Een Kies&Co kinderkwiraad is een oefenplaats voor de ontwikkeling van democratische vaardigheden conform de nieuwe wet over burgerschapsonderwijs.

VOOR MEER INFORMATIE:

kindervijkraad.nl

kiesenco.net